

Andrea Fiedlerová: Role snů ve staroseverské literatuře
Bakalářská práce, FHS UK 2018
Posudek vedoucího práce

Předkládaná bakalářská práce je literární analýzou pěti ság (tří o dávnověku a dvou rodových), v nichž hledá zmínky o snech. Ve stručném úvodu seznamuje čtenáře se situací na Islandu ve středověku a s rysy charakteristickými pro oba žánry ság. Hlavní částí práce je samostatná detailní analýza zvolených ság, kde autorka rozebírá jednotlivé sny a u každého odpovídá na otázky: jaké funkce snu v rámci díla, jak se liší snový svět od reálného, jaký je stav snícího a jaká je reakce snícího na sen. V závěru práce pak uvádí výsledky své analýzy formou odpovědí na otázky, které i v úvodu položila.

Práce celkově působí dobrým dojmem, ukazuje schopnost samostatné analýzy primárního textu i práce s cizojazyčnou sekundární literaturou, byť omezenou na anglickou jazykovou sféru. Množství zpracovaného materiálu je dostatečné, jeho výběr relevantní a zpracování pečlivé. Po formální stránce narazíme poměrně často na formulační neobratnosti,¹ občas na chyby v interpunkci a nekonekventní způsob citací (většinou v textu, ale občas pod čarou).² S některými výroky by se dalo polemizovat i věcně: „Převážně všechna zvířata v ságách se dají označit jako fylgje“ (s.12) a „V reálném světě se zvířata moc neobjevovala“ (s.49) - například koňů bylo v reálném světě starých Severanů jistě dost a v ságách se také objevují jako reálná zvířata, nikoli jako *fylgje*.

Za nejzajímavější část práce považuji odpovědi na jednotlivé otázky. V rámci první otázky autorka zjišťuje, že funkcí snu je kromě gradace hlavně předznamenávání děje, a to nejčastěji ve formě varování před smrtí či katastrofou. Používání snů jako literárního prostředku předznamenávání děje předpokládá víru v osud, neboť o naplnění snu není pochyb a vždy k němu dojde. To sice není konstatování nové, ale pro úvahy o myšlenkovém světě starých Severanů důležité, a protože pro moderního čtenáře není snadné se tomuto světu přiblížit, je i vhodné jej artikulovat z různých úhlů pohledu.

Otázku druhou, odlišnost snového a reálného světa, by bylo možno na základě daného materiálu ještě propracovat, zejména v otázce symbolů (čepec nebo helma jsou součástí obou světů, symbolickou úlohu dostávají kontextem příběhu), nicméně celkově je specifická svět snů z autorčina rozboru vidět dobře. V otázce „stav snícího“ se objevují témata, která by patřila spíše do otázky první (král Gorm popisující ve snu svou říši) a formulačně není šťastné sen personifikovat: „jak sen pracuje s lidskou psychikou“ (s. 52).

¹ Např. „Sny..mají tendenci k odhalení své funkce a významu čtenáři bezprostředně po přečtení“u (s.8). „jak se rozvine příběh nadál (tamtéž) atd.

² s. 10, s. 29, s. 49, s. 50

Nejoriginálnější přínos je z mého hlediska zjištění v rámci čtvrté otázky, totiž jaká je reakce snícího na sen. To, že sen vykládají převážně ženy, nepřekvapí, přístup k numinóznímu je pro ně v staroseverské kultuře charakteristický, ale kromě toho autorka formuluje rozdíl mezi oběma žánry v oblasti přístupu protagonisty k vlastnímu snu: ságy rodové berou vždy poselství snu vážně, hrdinové ságy o dávnověku se jej však systematicky snaží bagatelizovat a jeho tragické poselství odmítají. Na takové zjištění jsem ještě v sekundární literatuře nenarazila a dalo by se zřejmě dále promýšlet v rámci odlišného pojetí světa, které tyto dva žánry nabízejí.

Závěrem lze konstatovat, že autorka předkládané práce podrobně zpracovala vybrané ságy z hlediska položené otázky, dokázala se zorientovat v časově i myšlenkově vzdáleném kontextu a zpracovala přiměřené množství sekundární literatury, proto práci doporučuji k obhajobě a hodnotím jako „výbornou“.

Marie Novotná, Praha 7. 6. 2018